

Boris Bućan

SLIKAR KOJI NE ŽELI DA GA SMATRAJU DIZAJNEROM

GLE DAM DANAS TE KONCEPTUALCE. NIŠTA OD TOGA. USKORO ĆE BITI SMIJEŠNI KAO NAIVA

Sve u slikarstvu pokriva - Picasso: on je napravio najbolji crtež, najbolju sliku, sve je to Picasso. Plakat je moj. Meni je Picasso ostavio teren plakata, plakate je površno radio. Razgovarala Jelena Lovrić. Snimila Neja Markičević/Cropix

Boris Bućan slika i voli da ga se smatra slikarom. Plakate više ne radi, iako je autor nenadmašnog opusa u tom mediju. Konačno njegov plakat za balet 'Zar ptica' Igora Stravinskog uvršten je u sve relevantne antologije najboljih svjetskih plakata. I tamo ima počasno mjesto.

● **Niste dali puno intervju u životu...**
Nisam. Ne volim novinare. To su čudni ljudi, pogotovo danas...

● **Hvala na komplimentu...**
Tja, tak je... kak je...

● **Izgledate preplašeno...**
Jesam, već šest godina. Jesam, već šest godina. Moj medij su platinu, boja, ideja. Kaj ja imam razgovarati? Neki dan me jedan novinar pitao 'slikate li lakše punog ili praznog želudca?' i 'kad ste posljednji put skuhali ručak i potom oprali sude' i 'okrećete se za komadima?' Ha?

● **Odgovorili ste...**
Pa, naravno, ja sam pristojan Zagrepčanin. Ali mislim da me ima previše. Već mi je neugodno kaj sve moram pričati...

● **Ozbiljni ste sada, smrknuti...**
Čekam pitanja...

● **Atelje vam izgleda - strašno...**

Da? Meni je to normalno. Atelje ne može biti uredan. Osim toga, moj atelje je premali. Ja mislim da je to najmanji atelje u Zagrebu. I k tome je u jednoj slijepoj ulici koja ima samo tri kuće...

● **Unatoč tom katastrofalnom neredu, slike su vam fantastično čiste, jasne,**

atraktivne...

Cujte, gospodine Silobrić, trudim se. Ja sam zapravo jako uredan, al' se to ne vidi u ateljeu. Vidi se na slikama i plakatima. Možete pušiti, ako hoćete...

● **Hvala. Samo ako i vi pušite...**

Ne pušim više. Prestao sam prije deset godina. Jako puno sam pušio. A danas, svaki put kad odem u bolnicu, pitaju me da li pušim, ja odgovorim 'ne više', pa onda napišu: 'bivši pušač'. Nemreš se izvuć' ni nakon deset godina...

● **I doktora se bojite?**

Naravno.

● **Stavili ste kravatu i tamno odijelo zbog intervjuja?**

Neee, bio sam jutros na sastanku u Akademiji, HAZU. Moram se decentno obučiti.

● **Redoviti ste član Akademije...**

Jesam, već šest godina.

● **To je velika čast...**

Možda.

● **Nalazim vas u punoj snazi. Mudrost, iskustvo, ogroman opus iza vas...**

U dobroj formi sam, u odličnom sam, svojem, vremenu. Pronašao sam kako se treba raditi umjetnost. To je velika stvar. Gro ljudi to ne zna. Baš sam zadovoljan.

● **Radite svaki dan?**

Da. Slikam. Slikam slike. Ne više plakate, nego slike.

● **Vidim ih po ateljeu.**

Ogromne su.

Jesu. Vam se sviđaju?

● **Jako mi se sviđaju. Slike, velite. A dobili ste sva moguća svjetska priznanja za - plakate...**

Dosta mi je plakata. Sad slikam. To sam rano dobio, osamdesetih godina, ta priznanja i nagrade. Pa su me onda - zaboravili. Sada ponovno Pariz izvlači te plakate. Dvadeset mojih plakata ide na veliku hrvatsku izložbu u Francuskoj: 'Croatie, le voic'.

Plakati su prošlost. Taj moj plakat se nastavio u slikarstvu. Sad uživam slikati - slike.

● **Vi ste i počeli kao slikar. Išli ste studirati slikarstvo na Akademiju u Ljubljani pa onda u Zagrebu nastavili i diplomirali...**

Jesam. Ja sam sedamdesetih godina radio dizajn ili umjetnost na plakatu, a od osamdesetih radim slikarstvo. Ustvari ja se stalno bavim slikarstvom: na plakatu su bile - slike. Bilo je tu minimal-arta, pop-arta, ali ničega nije bilo od dizajna. Nije bilo dosjetke, te pogubne riječi kojom su označavali moje plakate. To je nesretna riječ, dosjetka. To se čuje samo u Zagrebu. Za tu riječ ne zna Pariz, ne zna München. Dosjetka je termin koji se u Zagrebu upotrebljava u omalovažavajućem smislu. Kakve dosjetke. Moji plakati su - slike. Riječ je o ideji, a ne o dosjetki. Kaj to znači - dosjetka. To je zastrašujuće... To govori površna raja. Ja nisam nikada čuo tu riječ iz usta famozne i nepogrešive Vere Horvat Pintarić. A ta dama zaista zna sve o umjetnosti. Minorni povjesničari umjetnosti upotrebljavaju tu riječ... dosjetka. Kaj god.

● **Vaši plakati su znali nadmašiti i sam događaj kojim su bili namijenjeni, bili su bolji od izložbe, predstave ili koncerta za koji su bili rađeni... Bili su posebno slikarsko djelo mnogo iznad običnog plakata?**

Pa, dobro. Smatralo se, koji put, da čak nadilaze manifestaciju za koju su napravljeni. To je tako bilo.

● **Sebe smatrate slikarom, a nikako dizajnerom?**

Da, ja sam slikar, naravno.

● **Ali vaših dvadeset sjajnih plakata koji odlaze predstavljati Hrvatsku u Francuskoj...**

... Francuzi se vežu na tri-

desete godine prošlog stoljeća, na slike Bonnarda, Lautreca, na Picassa. Ti ljudi na-prosto nisu mogli raditi dizajn, kao ni ja. To je umjetnost. To su slike, a ne plakati. To su dvije vrste rada: umjetnik će napraviti umjetničku sliku, dizajner će napraviti dizajn.

● **Vi ste dobili i prihvatili životnu nagradu za dizajn, u Hrvatskoj... prije šest godina.**

Da, da.

● **To vas je povrijedilo?**

Nije, naravno. To je lijepo priznanje. Njima, dizajnerima, je zgodno da sam ja u njihovu društvu. Ali, ja nisam pristao biti niti član Art Directors Cluba, niti Društva dizajnera. Ja ništa od toga nisam. Ja nisam dizajner, iako se, očito, sviđam i dizajnerima. Stalno odbijam njihove ponude...

● **Moram vam priznati da se meni jako sviđaju plakati, pogotovo vaši. To su sjajne slike...**

Ja sam punim žarom, tih godina, radio plakate. To me je zadovoljavalo. Bilo mi je svejedno da li je moje djelo, moj plakat, na zidu u galeriji ili na zidu neke zgrade na ulici. Punim plućima sam to radio. Zato su i rezultati bili toliko dobri.

● **Uživali ste radeći plakate?**

Jesam. Sjećam se jedne rečenice profesora Biffela koju je izrekao studentima na Akademiji: 'Onaj koji je talentiran treba mu pružiti što više zanata'. Treba 'do ludila' svladati zanat. Tada tek sve izađe van iz umjetnika, on se može izraziti kako god hoće - tek kad savršeno poznaje zanat. Gledam danas, ti dečki koji se bave konceptualnom umjetnošću, oni su švorc, oni znaju napisati tek pet slova na sliku. To je van pameti. Nema ništa iza toga. A oni misle da su ultramoderni. Neće ostati ništa od toga. Bit

će smiješni kao naiva. Kao naivci.

● **Naiva je bio više trgovački, a manje umjetnički smjer...**

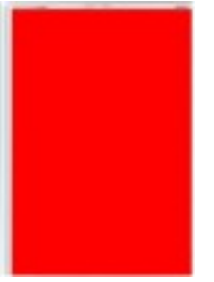
Točno. Naiva je nestala, s pravom. Ali ta naiva nas je i uništila. Posebno nas. Mi smo jedino znani kao zemlja naivaca. To je sramotno. Sad se borimo to popraviti. Ja idem u Pariz pokazati: gospodo, tu imamo Nabucca, imamo Verdija, Stravinskog, takve stvari mi imamo, a ne stol s kukuruzom na njemu... ili seljaka s traktorom. Mislim... To je bilo strašno. Ostali su kolekcionari koji se bave suvremenom umjetnošću, a to su sve tipovi koji su iz naive izašli. 'Tabula rasa' tipovi su oko nas, ekipa iz naivne umjetnosti, koja kao 'poznaje suvremenu umjetnost'. Oni još i dandanas pokušavaju trgovati tim užasnim slikama jer ih imaju puno pa ih žele rasprodati. Velike zablude i greške su napravljene.

● **Recite, majstore Bućan, da li je plakat poruka ili je ukras ili je naprosto - slika? Vaš plakat?**

Plakat je sve to zajedno. Dobro ste spomenuli sve komponente plakata. Nema formule kako raditi plakat, pa nema ni formule kako mu odzeti neka značenja. Da li da bude samo poruka? Pa, dobro, to postoji, ti 'osušeni' dizajnerski plakati gdje autor nema sliku jer je i ne zna napraviti. Ja sam radio plakate za koje se pisalo da uljepšavaju ulice. Onda mi se vratilo, kao bumerang, da su to 'klinički mrtvi' plakati ako nemaju poruke. To su mi spočitavali dečki koji su dva mjeseca radili plakate pa su onda nestali i oni i njihovi plakati... A bili su surovi 'trkači', takvi momci, ali su kratko trajali.

■ NASTAVAK NA STRANICI 56

Nemamo značajno mjesto u Europi. Nemamo dobru umjetnost. Zašto? Ljudi rade u Duchamp-povoj sjeni umjesto da izmisle vlastitu umjetnost. Svi su plagirali Duchampa. Ja nisam.

U SVJETSKIM GALERIJAMA
NEMA MOJIH SLIKA. SAMO
PLAKATI. MOJE SLIKE NIJE,
ZAPRAVO, NITKO JOŠ VIDIO

